

Kerstdienst, Oude kerk, 24 december 2011

Voorganger: ds. G.J.A. Veening

Lezingen: Jesaja 9:1-6 en Lucas 2:1-20

Preek:

Gemeente van onze Heer Jesus Christus.

De engel daalde neer. In de tekst van het evangelie naar Lucas wordt dat niet zo precies gezegd. Wel wordt gezegd dat de engelen verbonden zijn aan de hemel en dat ze weer teruggaan naar de hemel. En in dit verhaal, in dit kerstverhaal speelt mee het wereldbeeld van de aarde beneden en de hemel boven. God in de hoogste hemel mag de eer hebben, zoals de engelen zingen. Het is een beeld van hoog en laag. De hemel en de aarde ontmoeten elkaar. Maar wat weten wij van de hemel, wat weten wij van de sfeer die aan God wordt toegerekend? Ja, God is overal, God is dus ook op de aarde, maar God is meer dan wij. God is ook in werkelijkheden waar wij mensen niet zijn. Of je die werkelijkheden nu boven je moet denken of veel meer naar links of naar rechts, misschien kan het allemaal wel. Zoveel weten wij niet van de hemel, niet eens waar die is. We weten veel meer van de aarde, we weten veel meer van de mensen die op de aarde leven, de mensen die vrede wordt toegewenst. Vrede op aarde, voor alle mensen die hij liefheeft. Ja, en wat is die vrede dan? Als Jozef en Maria op reis gaan naar Bethlehem dan is dat geen reis vol vrede, nee, het land is bezet door romeinen, de reis is niet vrijwillig. Het is het beeld van mensen die leven in bezet gebied, mensen die niet vrij zijn. Dat is de aarde zoals wij die ook wel kennen, dat zijn de mensen op deze aarde die steeds weer naar ons toekomen in de beelden van het journaal, in de berichten in de kranten. Die aarde, die mensen, die werkelijkheid is ons wel bekend. Net als de mensen die een plek zoeken om te overnachten en die ergens maar een plekje moeten vinden om te slapen. De daklozen, de vluchtelingen, de vreemdelingen. En o wee, als je dan zwanger bent, o wee, als je dan de weeën krijgt. Waar is dan een plaats? Die aarde, die mensen, die werkelijkheid is ons wel bekend.

Maria krijgt haar zoon, ze wikkelt hem in doeken, zoals dat toen gebruikelijk was. Ze legt hem in een voederbak omdat er niets anders om handen is en omdat ze in de buurt van herders terecht zijn gekomen. Herders staan in Israël niet zo goed bekend. Ze mochten niet als getuige optreden, men geloofde hen niet. Bovendien ging men ervan uit dat ze ook niet te vertrouwen waren als het ging om mijn en dijn en het was niet verstandig om hen alleen te laten met je dochters. Herders, vaak stonken ze ook nog. Die werkelijkheid kennen we in onze wereld. Ja, misbruik, misbruik van kinderen en van anderen, we horen er veel te vaak wat van. Die herders van toen, het beeld wat men van ze had, in onze tijd zijn er ook zulke herders. Onbetrouwbaar....er zijn mensen die moeite hebben om politici te vertrouwen. Spreken ze wel de waarheid en wat te denken van die politici die steeds weer in het nieuws komen vanwege hun sexuele escapades, waarbij het de ook de vraag is wat er vrijwillig is gebeurd en wat er gedwongen is. Er zijn mensen die moeite hebben om vertrouwen te hebben in het bankwezen, of in verzekeraars. Wat is waar, wanneer spreken ze de waarheid, of probeert men je beentje te lichten? Natuurlijk zijn er eerlijke werkers in alle bedrijfstakken, maar in onze tijd is er veel onzeker geworden en zijn er veel vaste waarden behoorlijk onvast geworden. Een wereld op drift, als was het één grote inschrijving, al was het alsof een keizer van een wereldrijk die opdracht heeft gegeven. Een wereld op drift, wat is nog waar, wat is een vaste waarde? Die werkelijkheid kennen we, die is bij ons om de hoek tegenwoordig.

In dit verhaal uit Lucas gebeurt er het één en ander. Er wordt een kind geboren. Herders krijgen bezoek van engelen. De aarde wordt bezocht door de hemel, anders gezegd: de hemel kust de aarde. Die werkelijkheid die met God verbonden is en niet met mensen, die werkelijkheid komt in contact met mensen. En dat is niet zonder gevolg. Er gebeurt ook iets met de herders. Zij mochten geen getuigen zijn, zij waren onbetrouwbaar en uitgerekend zij worden de eerste getuigen van wat hier is gebeurd. Uitgerekend zij, de arme stinkerds, zij

worden de eerste getuigen en men hoort hen ook. Allen die het horen stonden verbaasd over wat de herders zeiden. En ze stonden verbaasd dat ze het zeiden, dat ze spraken. Wie die "allen" zijn, dat staat er overigens niet bij. Je kunt je afvragen hoeveel het er dan zijn geweest, maar hoe dan ook, er gebeurt iets met die herders. De herders gaan lijken op de engelen. Engelen, bodes, boodschappers, die komen en gaan, soms worden ze afgebeeld met vleugels, soms zijn ze volgens de verhalen veel minder gemakkelijk als engel te herkennen, er zijn engelen die heel sterk op mensen lijken, er zijn mensen die als een engel zijn, maar ze hebben allemaal een boodschap, iets te vertellen. En ze worden gehoord. En hier zijn de herders dus ook engelen. Zou je dat door kunnen trekken naar onze tijd? Dat herders engelen worden, dat onbetrouwbaren betrouwbaar worden? Welke onbetrouwbaren dan ook? Zou je dat door kunnen trekken naar onze tijd en zou dat dan ook effect hebben op de manier waarop wij kijken naar die mensen die op ons overkomen als onbetrouwbaar? Zou het ook effect kunnen hebben op onszelf? Zijn wij in alles betrouwbaar? Of zijn er ook donkere plekken in ons die te maken hebben met duisternis? Het volk dat in duisternis ronddoelt, ziet een groot licht. Herders worden engelen. Als de hemel en de aarde elkaar ontmoeten, als God naar de wereld toe komt, dan worden herders engelen, dan gaat de duisternis voorbij en ziet het volk een groot licht. Als de hemel en de aarde elkaar ontmoeten, zoals in het lied van de engelen, dan wordt de aarde gekust door de hemel, dan ontstaat er vrede, dan komt er een weg die leidt naar het einde van onrecht en geweld, dan komt er een weg die leidt naar de bevrijding, bevrijding van bezetters en bevrijding van schuld. Als de hemel de aarde kust, dan komt de hemel op aarde, al is het maar voor even. Een groot hemels leger dat God prijst, een groot hemels leger dat laat zien en horen waar het in het leven om mag gaan en wellicht moet gaan. Vertrouwen, liefde, verder kijken dan de neus lang is, bereidheid tot het aanpassen van vooroordelen en vergeving van schuld. En niet alles kan, een mens kan niet altijd vergeven, maar veel kan er wel, dat wil dit verhaal zeggen. Dit verhaal van de bode die neerdaalde.

Amen